EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.5.20.
COM(2020) 512 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Olaszország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2020. évi stabilitási programját

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Olaszország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2020. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Bizottság 2019. december 17-én elfogadta az éves fenntartható növekedési stratégiát, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2020. évi európai szemeszterét. Kellő figyelmet fordított az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérére. A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet alapján 2019. december 17-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Olaszországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra kerül sor. A Bizottság ugyanebben az időpontban az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást is elfogadott.

(2) Az Olaszországra vonatkozó 2020. évi országjelentést[3] 2020. február 26-án tették közzé. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019. július 9-én elfogadott

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
[3] SWD(2020) 511 final.

országspecifikus ajánlások[4] és az előző években Olaszországnak címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket, valamint az Európa 2020 stratégia nemzeti szintre lebontott célkitűzéseinek megvalósítása terén Olaszország által elért eredményeket. Az országjelentés emellett magában foglalta az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke szerinti részletes vizsgálatot is, amelynek eredményeit szintén 2020. február 26-án tették közzé. Az elemzés alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Olaszországban túlzott mértékű makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Mindenekelőtt a magas államadósság és a tartósan gyenge termelékenységnövekedés határokon átnyúló jelentőségű kockázatokat eredményez, összefüggésben a jelentős munkanélküliséggel és a nemteljesítő hitelek még mindig nagy állományával.

(3) Az Egészségügyi Világszervezet 2020. március 11-én hivatalosan világjárványnak nyilvánította a Covid19-járványt. A világjárvány súlyos népegészségügyi szükséghelyzetet jelent a polgárok, a társadalom és a gazdaságok számára. Rendkívüli nyomást gyakorol a nemzeti egészségügyi rendszerekre, zavarokat okoz a globális ellátási láncokban, volatilitáshoz vezet a pénzügyi piacokon, sokkokat idéz elő a fogyasztói keresletben, és számos ágazatra kedvezőtlenül hat. Veszélyezteti az emberek munkahelyét, jövedelmét és a vállalkozások tevékenységét. A világjárvány komoly gazdasági sokkot okozott, amelynek már most is súlyos hatása van az Európai Unióban. A Bizottság 2020. március 13-án elfogadott közleményében[5] a válság nyomán hozott koordinált gazdasági válaszintézkedéseket sürgetett, nemzeti és uniós szinten minden szereplő bevonásával.

(4) Több tagállam szükségállapotot hirdetett ki, vagy szükséghelyzeti intézkedéseket vezetett be. Minden szükséghelyzeti intézkedésnek szigorúan arányosnak, szükségesnek és időben korlátozottnak kell lennie, valamint összhangban kell lennie az európai és nemzetközi normákkal. Ezeknek az intézkedéseknek demokratikus felügyelet és független bírósági felülvizsgálat alá kell tartozniuk.

(5) 2020. március 20-án a Bizottság közleményt fogadott el a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezésének alkalmazásáról[6]. Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (1) bekezdésében, 6. cikkének (3) bekezdésében, 9. cikkének (1) bekezdésében és 10. cikkének (3) bekezdésében, valamint az 1467/97/EK rendelet 3. cikkének (5) bekezdésében és 5. cikkének (2) bekezdésében meghatározottak szerinti rendelkezés elősegíti a költségvetési politikák összehangolását súlyos gazdasági visszaesés idején. Közleményében a Bizottság megosztotta a Tanáccsal azt a véleményét, miszerint a Covid19-járvány következtében várható súlyos gazdasági visszaesés miatt a jelenlegi feltételek lehetővé teszik a rendelkezés alkalmazását. A tagállamok pénzügyminiszterei 2020. március 23-án egyetértettek a Bizottság értékelésével. Az általános mentesítési rendelkezés alkalmazása lehetővé teszi a középtávú költségvetési célhoz vezető kiigazítási pályától való átmeneti eltérést, ha ez középtávon nem veszélyezteti a költségvetés fenntarthatóságát. A korrekciós ág tekintetében a Tanács a Bizottság ajánlására úgy is határozhat, hogy módosított költségvetési pályát fogad el. Az általános mentesítési rendelkezés nem függeszti fel a Stabilitási és Növekedési Paktum eljárásait. Lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy eltérjenek az általában alkalmazandó költségvetési követelményektől, a Bizottság és a Tanács számára pedig biztosítja annak lehetőségét, hogy a Paktum keretében meghozzák a szükséges szakpolitikai koordinációs intézkedéseket.

---

4 HL C 301., 2019.9.5., 117. o.

5 COM(2020) 112 final.

6 COM(2020) 123 final.

(6) Folyamatos fellépésre van szükség a vírus terjedésének korlátozása és ellenőrzés alatt tartása, a nemzeti egészségügyi rendszerek rezilienciájának megerősítése, a társadalmi-gazdasági következményeknek a vállalkozásokra és háztartásokra irányuló támogató intézkedések révén történő csökkentése, valamint a gazdasági tevékenység újraindulása fényében a munkahelyeken megfelelő egészségügyi és biztonsági feltételek biztosítása érdekében. Az Uniónak teljes mértékben ki kell használnia a rendelkezésére álló eszközöket, hogy támogassa a tagállamok e területeken tett erőfeszítéseit. Ezzel párhuzamosan a tagállamoknak és az Uniónak együtt kell működniük azon intézkedések kidolgozásában – többek között a zöld átállás és a digitális átalakulás integrálásával, valamint a válság tanulságainak levonásával –, amelyek társadalmunk és gazdaságaink rendes működéséhez és a fenntartható növekedéshez való visszatéréshez szükségesek.

(7) A Covid19-válság rávilágított, hogy az egységes piac lehetővé teszi a rendkívüli helyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást. Mindazonáltal a helyreállítási szakaszba való gyors és zökkenőmentes átmenet, továbbá az áruk, szolgáltatások és a munkavállalók szabad mozgásának biztosítása érdekében az egységes piac rendes működését akadályozó rendkívüli intézkedéseket azonnal meg kell szüntetni, amint azok már nem nélkülözhetetlenek. A jelenlegi válság rámutatott arra, hogy válsághelyzet-felkészültségi terveket kell kidolgozni az egészségügyi ágazatban, amelyeknek magukban kell foglalniuk különösen a beszerzési stratégiák javítását, az ellátási láncok diverzifikálását és az alapvető eszközök stratégiai tartalékainak kialakítását. Ezek kulcsfontosságú elemek az átfogóbb válsághelyzet-felkészültségi tervek kidolgozása szempontjából.

(8) Az uniós jogalkotó már módosította a vonatkozó jogi kereteket[7], hogy lehetővé váljon a Covid19-világjárvány rendkívüli hatásainak kezelése érdekében az európai strukturális és beruházási alapokból származó fel nem használt források tagállamok általi mobilizálása. Ezek a módosítások további rugalmasságot, valamint egyszerűsített és észszerűsített eljárásokat biztosítanak. A cash flow-nyomás enyhítése érdekében a tagállamok a 2020–2021-es pénzügyi évben igénybe vehetik az Uniós költségvetés 100 %-os társfinanszírozási rátáját is. Olaszországot arra ösztönözzük, hogy teljes mértékben használja ki az említett lehetőségeket a kihívások által leginkább érintett egyének és ágazatok támogatása érdekében.

(9) A világjárvány társadalmi-gazdasági következményei valószínűleg nem egyformán érintik a különböző olasz régiókat és területeket a régóta fennálló gazdasági és társadalmi különbségek, a versenyképességi potenciál és a turizmustól való függés mértékének eltérései miatt. Ez azzal a kockázattal jár, hogy az Olaszországon belüli regionális és területi egyenlőtlenségek elmélyülnek, és még nagyobb lesz a különbség a kevésbé fejlett és a fejlettebb régiók, a társadalmi perifériák és a többi városi terület, valamint egyes városi és vidéki területek között. A tagállamok közötti konvergenciafolyamat átmeneti felborulásának kockázatával együtt a jelenlegi helyzet célzott szakpolitikai válaszintézkedéseket tesz szükségessé.

---

[7] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/460 rendelete (2020. március 30.) az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU és az 508/2014/EU rendeletnek a Covid19-járványra adott válaszként a tagállamok egészségügyi rendszereibe és gazdaságuk más ágazataiba történő beruházások mozgósítását célzó különös intézkedések tekintetében történő módosításáról (A koronavírusra való reagálást célzó beruházási kezdeményezés) (HL L 99., 2020.3.31., 5. o.) és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/558 rendelete (2020. április 23.) az 1301/2013/EU és az 1303/2013/EU rendeletnek az európai strukturális és beruházási alapok Covid19-járványra adott válaszlépésekre történő felhasználásához kivételes rugalmasságot biztosító egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról (HL L 130., 2020.4.24., 1. o.).

(10) Olaszország 2020. április 30-án benyújtotta 2020. évi stabilitási programját.

(11) Olaszország jelenleg a Stabilitási és Növekedési Paktum prevenciós ágához és az adósságszabály hatálya alá tartozik.

(12) A 2020. évi stabilitási program szerint a kormány azt tervezi, hogy az államháztartási egyenleg a GDP 1,6 %-ának megfelelő 2019. évi többletről 2020-ra a GDP 10,4 %-ának megfelelő hiányra romlik. Az előrejelzések szerint a költségvetési hiány 2021-ben 5,7 %-ra csökken. Miután 2019-ben a GDP 134,8 %-án stabilizálódott, a GDP-arányos államadósság a 2020. évi stabilitási program szerint 2020-ban várhatóan 155,7 %-ra növekszik. A makrogazdasági és költségvetési kilátásokat a Covid19-világjárvány miatt nagy bizonytalanság övezi. A költségvetési előrejelzések mögött országspecifikus kockázatok húzódnak meg, nevezetesen az állami garanciák jelentős mérete és az állampapírok hozamának ingadozása.

(13) A Covid19-világjárványra válaszul és az összehangolt uniós megközelítés részeként Olaszország költségvetési intézkedéseket fogadott el az egészségügyi rendszer kapacitásának növelése, a járvány megfékezése és a különösen súlyosan érintett egyének és ágazatok megsegítése érdekében. A 2020. év stabilitási program szerint a szóban forgó költségvetési intézkedések 2020-ban a GDP 4,5 %-át teszik ki. Az intézkedések közé tartozik az egészségügyi ellátás és a polgári védelem megerősítése, a kiterjesztett bérkiegészítési rendszerek, valamint az önfoglalkoztatóknak és cégeknek nyújtott pénzügyi támogatás. Emellett Olaszország olyan intézkedéseket jelentett be – többek között adóhalasztást és hitelgaranciákat –, amelyeknek nincs közvetlen hatásuk a költségvetésre, viszont hozzájárulnak a vállalkozások likviditásának támogatásához. Összességében az Olaszország által hozott intézkedések összhangban vannak a Covid19-járvány nyomán hozott koordinált gazdasági válaszintézkedésekről szóló bizottsági közleményben foglalt iránymutatással. Az intézkedések teljes körű végrehajtása, majd ezt követően – amennyiben a gazdasági feltételek lehetővé teszik – olyan költségvetési politika követése, amelynek középpontjában a prudens középtávú költségvetési pozíció megvalósítása áll, hozzá fog járulni a költségvetés középtávú fenntarthatóságának megőrzéséhez.

(14) A Bizottság változatlan szakpolitikát feltételező, 2020. tavaszi előrejelzése alapján Olaszország költségvetési egyenlege 2020-ban a GDP –11,1 %-át, 2021-ben pedig –5,6 %-át teszi ki. Az államadósság-ráta az előrejelzés szerint 2020-ban a GDP 158,9 %-át, 2021-ben pedig 153,6 %-át éri el.

(15) A Bizottság 2020. május 20-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki, mivel Olaszország 2019-ben nem felelt meg az adósságszabálynak és a hiányra vonatkozóan a GDP 3 %-ában meghatározott küszöbérték túllépését tervezi 2020-ban. Összességében az elemzés arra enged következtetni, hogy nincs elegendő bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a Szerződésben és az 1467/97/EK rendeletben meghatározott adósságkritérium teljesül-e vagy sem, miközben a hiánykritérium nem teljesül.

(16) A Covid-19 világjárvány példátlan nyomás alá helyezte a nemzeti egészségügyi rendszert, és felszínre hozta a strukturális hiányosságokat, valamint a válsághelyzetekre való felkészültség megerősítésének szükségességét. Az uniós átlag alatti egészségügyi kiadások ellenére Olaszország egészségügyi rendszerét nagymértékben szakosodott és jó minőségű egyetemes szolgáltatások jellemzik, és az ország általában sikeresen biztosította az ellátás hozzáférhetőségét. Mindazonáltal — különösen a járvány kitörésekor – az egészségügyi rendszer irányításának széttagoltsága, valamint a központi és regionális hatóságok közötti koordinációs

problémák lelassították a járvány visszaszorítására irányuló egyes intézkedések végrehajtását. A regionális egészségügyi rendszerek válságra adott válasza elsősorban az egészségügyi dolgozók és a helyi szociális szolgálatok rendkívüli mozgósításán alapult. Ez ellensúlyozta a fizikai infrastruktúra, az egészségügyi dolgozók száma és az elmúlt években a struktúrák és szolgáltatások javítására irányuló beruházások terén fennálló hiányosságokat. Az olasz kormány jelentős erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy visszafogja a vírus terjedését, enyhítse a kórházakra nehezedő nyomást és további gondozási kapacitást biztosítson. Készülőben van egy a járvány megfékezésére irányuló hosszabb távú stratégia a termelő tevékenységhez való biztonságos visszatérés biztosítása érdekében. Az irányítási folyamatok és a válsághelyzet-felkészültségi tervek javítása mellett a Covid-19 utáni szakpolitikáknak az egészségügy terén fennálló közberuházások hiányának csökkentésére kell irányulniuk. Közép- és hosszú távon kulcsfontosságú lesz egy olyan stratégiai beruházási terv kidolgozása, amely az olasz egészségügyi rendszer ellenálló képességének javítására és az ellátás hozzáférhetőségének folyamatos biztosítására irányul. Az egészségügyi munkaerő létszámára vonatkozó jelenlegi előrejelzések fényében kiemelten kell kezelni az egészségügyi munkaerő képzésével, felvételével és megtartásával kapcsolatos szűk keresztmetszetek megszüntetésére irányuló szakpolitikák kidolgozását.

(17) Az egészségügyi válságra válaszul elfogadott korlátozó intézkedések jelentős negatív hatást gyakorolnak a munkaerőpiacra és a szociális körülményekre. A válságot megelőzően lassan javult a szociális helyzet, bár a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázata, a dolgozói szegénység és a jövedelmi egyenlőtlenségek továbbra is jelentősek maradtak, és számottevőek voltak a regionális különbségek. Tekintettel a Covid19-járvány közvetlen hatására és későbbi következményeire, szükség van a szociális védőhálók megerősítésére a foglalkoztatási helyzettől független megfelelő jövedelempótlás biztosítása érdekében, beleértve azokat, akik nehézségekkel küzdenek a szociális védelemhez való hozzáférés terén. A jövedelempótlás és a támogatás megerősítése különösen fontos az atipikus munkavállalók és a kiszolgáltatott helyzetben lévők számára. Kulcsfontosságú emellett a társadalmi és munkaerőpiaci integrációt előmozdító szolgáltatások nyújtása. Enyhítheti a válság hatásait az új minimumjövedelem-rendszer, amelynek keretében az elmúlt évben több mint egymillió háztartás részesült (átlagosan 513 EUR-s) ellátásban. A kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportok elérését azonban még javítani kell. A kormány ideiglenes jelleggel kiegészítő „sürgősségi jövedelmet” vezetett be a minimumjövedelemre eddig nem jogosult háztartások támogatására. Az árnyékgazdaságban – különösen például a mezőgazdaságban, az élelmiszeriparban és az építőiparban – foglalkoztatottak esetében szintén fennáll a szociális védelemhez és a jövedelemtámogatáshoz való hozzáférés hiányosságainak kockázata. E probléma kezelése érdekében a kormány a közelmúltban enyhítette a be nem jelentett munkavállalók foglalkoztatási státuszának legalizálására, valamint a migráns munkavállalók tartózkodási engedélyének megszerzésére vagy meghosszabbítására vonatkozó szabályokat. A negatív demográfiai tendenciák és a képzett munkaerő elvándorlása szintén hátrányosan befolyásolják a növekedési kilátásokat. A romló munkaerőpiaci feltételek mellett a déli régiókban és a vidéki térségekben a minőségi szolgáltatások hiánya is hozzájárul az elnéptelenedéshez. Az e-szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása kulcsfontosságú, különösen a korlátozott mobilitás összefüggésében.

(18) A válság kialakulása óta Olaszország lépéseket tesz a foglalkoztatásra gyakorolt hatás enyhítésére. Jelentős szerepe volt a csökkentett munkaidős foglalkoztatásnak (Cassa

integrazione), és várhatóan a jövőben is így lesz. A támogathatóságot kiterjesztették a kis- és mikrovállalkozásokra, valamint valamennyi gazdasági ágazatra és munkavállalóra. Emellett az önfoglalkoztatók számára külön (ideiglenes) rendszert hoztak létre. A válságot megelőzően a munkaerőpiaci feltételek folyamatos javulása volt jellemző. 2019-ben a foglalkoztatási ráta elérte a 64 %-ot, ami a valaha mért legmagasabb arány. Ez azonban még mindig jóval alacsonyabb volt az uniós átlagnál. A Bizottság előrejelzése szerint a munkanélküliségi ráta tartósan magas volt, és más mutatók is a munkaerőpiac pangására utaltak, a munkanélküliség 2020-ban várhatóan tovább emelkedik, 11,8 %-ra, majd 2021-ben 10,7 %-ra javul. Emellett magas a határozott idejű szerződések aránya, még akkor is, ha 2018 közepe óta az új munkahelyek jelentős részére a határozatlan idejű foglalkoztatás jellemző. A fenntartható és inkluzív helyreállítás előmozdítása érdekében a jövőben kulcsfontosságú lesz az inaktív fiatalok és nők munkaerőpiaci integrációja. Intézkedéseket vezettek be az állami foglalkoztatási szolgálatok megerősítése és a szociális szolgálatokkal, a felnőttoktatással, valamint a szakképzéssel való jobb integrációja érdekében. Mindazonáltal e szolgálatok munkaközvetítési kapacitása továbbra is gyenge és nagyok a különbségek a régiók között. A munkáltatók bevonása szintén csekély mértékű. A korlátozó intézkedések fokozatos megszüntetésével a vállalkozások és a munkavállalók számára támogatást jelenthetnek a rugalmas munkafeltételek és a távmunka lehetősége. A válságra reagálva a kormány ideiglenes intézkedéseket fogadott el a magánélet és a munka összehangolása céljából, ezek közé tartozik az intelligens munkavégzés és a különleges szabadságok előmozdítása, valamint gyermekfelügyelet igénybevételét lehetővé tevő utalványok biztosítása. A közelmúltbeli erőfeszítések ellenére az esélyegyenlőséget, valamint a munka és a magánélet közötti egyensúlyt előmozdító intézkedések, továbbá a megfizethető kisgyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatások és a tartós ápolási-gondozási szolgáltatások továbbra is gyengék és rosszul integráltak.

(19) A jelenlegi veszélyhelyzet rávilágít arra is, hogy javítani kell a digitális tanulást és készségeket, többek között a munkaképes korú felnőttek esetében, továbbá a távoktatást. Az oktatásra és a készségekre irányuló beruházás kulcsfontosságú az intelligens és inkluzív helyreállítás előmozdítása, valamint a zöld és digitális átállás megvalósítása terén tett további előrelépés szempontjából. Ezzel összefüggésben Olaszországban az oktatási és képzési eredmények változatlanul komoly problémát jelentenek. Jelentős regionális különbségek vannak az alapkészségek elsajátítása terén, és a korai iskolaelhagyók aránya jóval meghaladja az uniós átlagot (2019-ben 13,5 % a 10,3 %-hoz képest), különösen az Unión kívül született tanulók esetében (33 %). A korlátozott mobilitás miatt a regionális és területi egyenlőtlenségek kockázata egyre nagyobb. Ennek ismeretében különösen fontos a távoktatásra, valamint az oktatók és a tanulók által igénybe vehető digitális infrastruktúrára és készségfejlesztésükre irányuló beruházás. Olaszországban a természettudományok és a műszaki tudományok területén végzettek aránya is alacsonyabb az uniós átlagnál, és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya továbbra is nagyon alacsony (2019-ben 27,6 %). Ezenkívül az olasz vállalkozások más országokkal összehasonlítva kevesebbet fektetnek be alkalmazottaik informatikai képzésébe. Az alacsony képzettségű felnőttek képzésben való csekély részvétele szintén aggályos, tekintettel arra, hogy visszaesőben van az alacsony képzettséget igénylő munkahelyek száma. A továbbképzés és az átképzés továbbra is ugyanolyan fontos annak érdekében, hogy a munkavállalók rendelkezzenek a munkaerőpiac szempontjából releváns készségekkel, és támogatást kapjon a digitálisabb és fenntarthatóbb gazdaságra való méltányos átállás.

(20) A válság megerősítette, hogy szükség van a vállalkozások finanszírozáshoz jutásának támogatására. Olaszország számos programot fogadott el a vállalkozások pénzforgalmának támogatására, többek között a gazdaságnak a jelenlegi Covid19-járvánnyal összefüggésben való támogatását célzó állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keret[8] alapján. E programok hatékony végrehajtása – többek között a bankrendszer által nyújtott garanciák révén – kulcsfontosságú annak biztosításához, hogy valamennyi vállalkozás, és mindenekelőtt a kis- és középvállalkozások (kkv-k), valamint a leginkább érintett ágazatokban és földrajzi területeken működő vállalkozások, továbbá az innovatív vállalkozások is kiaknázhassák előnyeit. Az említett intézkedések kidolgozása és végrehajtása során figyelembe kell venni a bankszektor ellenálló képességét. A közvetlen vissza nem térítendő támogatások és a piaci alapú finanszírozás ösztönzése szintén hozzájárulhat a kkv-k és az innovatív vállalkozások likviditási támogatásához. Az innovatív vállalkozások, amelyek sok esetben nem tudnak biztosítékot nyújtani, nehezebben jutnak hitelhez, és a jelenlegi válság tovább súlyosbíthatja a helyzetet. Az államnak fizetendő adók és társadalombiztosítási járulékok elhalasztása hozzájárult a vállalkozások likviditásának javításához. Mindazonáltal el kell kerülni, hogy a jóváhagyott kifizetésekre – akár a közigazgatás és a vállalkozások között, akár vállalkozások között – késedelemmel kerüljön sor, mert ez hátrányosan érintheti valamennyi cég likviditását, különösen a kisebbekét.

(21) A gazdaság helyreállításának elősegítése érdekében fontos lesz a kiforrott közberuházási projektek előreütemezése és a magánberuházások ösztönzése, többek között kapcsolódó reformok révén. A zöld átállást támogató beruházások különösen fontosak lesznek a helyreállítás támogatásához és a jövőbeli ellenálló képesség fokozásához. Olaszország rendkívül kiszolgáltatott a szélsőséges időjárásnak és a hidrogeológiai katasztrófáknak, például az aszályoknak és az erdőtüzeknek. Olaszország klímasemleges gazdasággá való átalakulásához hosszú távon jelentős magán- és állami beruházásokra lesz szükség, különösen a megújulóenergia-termelés új formái, a villamosenergia-infrastruktúra és az energiahatékonyság terén. Olaszország nemzeti energia- és klímaterve meghatározza a zöld megállapodáshoz kapcsolódó, az éghajlatváltozás elleni küzdelmet célzó beruházásokat. Ezek elengedhetetlenek az éghajlatváltozás jelentette fenyegetés kezeléséhez, miközben alapvető szerepet játszanak Olaszország helyreállításában és ellenálló képességének erősítésében. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó beruházások az olasz városokban, és különösen a Pó-medencében a légszennyezés által az emberi egészségre gyakorolt hatás csökkentése szempontjából is kulcsfontosságúak. Például a fenntartható mobilitási kezdeményezések végrehajtása, így a helyi tömegközlekedésben használt buszok korszerűsítése hozzájárulhat mind a forgalmi torlódások, mind a légszennyezés kezeléséhez. A víz- és hulladékgazdálkodás terén megfigyelhető infrastrukturális hiányosságok – különösen a déli régiókban – környezeti és egészségügyi következményekkel járnak, ami jelentős költséget és bevételkiesést jelent az olasz gazdaság számára. Általánosságban az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség minden infrastruktúra, így az egészségügyi infrastruktúra esetében is releváns. Ehhez alkalmazkodási stratégiákra van szükség. A környezetvédelmi és éghajlatváltozási kihívások – például a hidrológiai kockázatok, a fenntartható városi mobilitás, az energiahatékonyság, a körforgásos gazdaság és az ipari átalakulás – kezelése lehetőséget teremt a termelékenység javítására, a nem fenntartható gyakorlatok elkerülése mellett. Ugyanakkor az ilyen projektekre irányuló beruházások

[8] HL C 91I. 2020.3.20., 1. o.

hozzájárulhatnak a munkahelyteremtéshez és a válság utáni helyreállítás fenntartásához. A Méltányos Átállást Támogató Alap 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó programozása elősegítheti Olaszországban a klímasemleges gazdaságra való átállás által jelentett egyes kihívások kezelését, különösen a 2020. évi országjelentés[9] D. mellékletében ismertetett területeken. Így Olaszország a lehető legjobban kihasználhatná ezt az alapot.

(22) A Covid19-járvány nyomán bevezetett korlátozások egyértelművé tették a gazdaság digitalizálására irányuló beruházások fontosságát és a digitális infrastruktúrák jelentőségét. Az olaszországi vállalkozások – különösen a kkv-k és a mikrovállalkozások – digitális intenzitásának és digitális ismereteinek alacsony szintje hátráltatta az e-kereskedelemben való részvételüket és a távmunka-rendszerek bevezetését, valamint a digitális eszközök kínálatát és alkalmazását a kijárási korlátozás időszakában. A digitalizációba és a készségekbe való beruházás célzott nemzeti szakpolitikák folyamatos és időben történő végrehajtása révén elengedhetetlen az e-üzleti modellek fejlesztéséhez és a vállalkozások alkalmazkodásának elősegítéséhez, valamint a termelékenység és a versenyképesség fokozásához. A gyors és megbízható digitális infrastruktúrához való hozzáférés kulcsfontosságúnak bizonyult a kormányzat, az oktatás, az egészségügy és az orvostudomány számára szükséges alapvető szolgáltatások, továbbá a járvány nyomon követésének és ellenőrzés alatt tartásának biztosításához. Olaszországban még mindig nem megfelelő a vidéki területek felhasználói végpontig kiépített optikai szálas hálózattal való lefedettsége. Konkrét intézkedéseket kell elfogadni e hiányosság kezelésére, valamint a kiépítés további ösztönzésére.

(23) A kutatási és innovációs rendszer stabil működéséhez folyamatos, koherens és tényeken alapuló szakpolitikai támogatásra, valamint beruházásokra és megfelelő humán tőkére van szükség. A jelenlegi válság egyértelműen rávilágított arra, hogy tovább kell erősíteni a kutatók közötti gyors információcserét, többek között az eredményekhez és bizonyítékokhoz való ingyenes hozzáférés biztosítását a felhasználók számára és a nyílt tudományt. Ez utóbbinak a tudomány és a vállalkozások együttműködésével együtt fontos szerepe van a kutatási eredmények – többek között az oltóanyagok és terápiák terén szükséges eredmények – piacra juttatásában, építve Olaszország jelentőségére a gyógyászati, ipari és kutatási ágazatban.

(24) A hatékony közigazgatás nélkülözhetetlen annak biztosításához, hogy a szükséghelyzet kezelésére és a gazdaság helyreállításának támogatására elfogadott intézkedések végrehajtása ne lassuljon le. Az állami szektor szűk keresztmetszetei meggátolhatják a szociális ellátások folyósításának, a likviditási intézkedéseknek és a beruházások előreütemezésének stb. hatékony megvalósítását. Problémát jelentenek a hosszadalmas eljárások, köztük a polgári igazságszolgáltatási eljárások, a digitalizáció alacsony szintje és a gyenge adminisztratív kapacitás. Az eljárások és ellenőrzések gyors lebonyolítására van szükség, tekintettel arra, hogy jelentős közforrásokat fordítanak a gazdasági tevékenység támogatására. A válság előtt eltérő mértékű volt a közigazgatás digitalizációja. Alacsony szintű volt a közigazgatási szervek és az állampolgárok közötti online interakció. Nem nőtt a régiók és települések által kezelt olyan adminisztratív eljárások aránya, amelyek teljes mértékben digitálisan kezdeményezhetők és lebonyolíthatók. A válság felszínre hozta a digitális közszolgáltatások interoperabilitásának hiányát is. A közigazgatás üzleti

[9] SWD(2020) 511 final.

reagálóképességének elősegítése érdekében javítani és egyszerűsíteni kell az ágazati szabályozásokat, ugyanakkor meg kell szüntetni a verseny még fennálló akadályait. Végezetül a hatékony igazságszolgáltatási rendszer kulcsfontosságú a beruházások és vállalkozások számára vonzó gazdaság szempontjából, és fontos szerepet fog játszani a helyreállításban, többek között a hatékony mentési és helyreállítási keretek biztosítása révén.

(25) Miközben a jelenlegi ajánlások a világjárvány társadalmi-gazdasági hatásainak kezelésére és a gazdaság helyreállításának elősegítésére összpontosítanak, a Tanács által 2019. július 9-én elfogadott 2019. évi országspecifikus ajánlások olyan reformokra is kitértek, amelyek elengedhetetlenek a közép- és hosszú távú strukturális kihívások kezeléséhez. Az említett ajánlások továbbra is helytállóak, és a következő évi európai szemeszter éves ciklusa során folytatódik nyomon követésük. Ez a beruházásokkal kapcsolatos gazdaságpolitikákkal összefüggő ajánlásokra is vonatkozik. Ez utóbbi ajánlásokat figyelembe kell venni a kohéziós politikai finanszírozás 2020 utáni stratégiai programozása során, beleértve a jelenlegi válsághoz kapcsolódó enyhítő intézkedéseket és exitstratégiákat.

(26) Az olasz kormány által a háztartások és a vállalkozások támogatása érdekében elfogadott intézkedések előnyösek a bankszektor tőkeellátottságának és ellenálló képességének megőrzése szempontjából is a jelenlegi nehéz működési feltételek között. Az elfogadott enyhítő intézkedések – többek között a bankfelügyeletek által biztosított prudenciális rugalmasság – ellenére a Covid19-járvány következtében Unió-szerte romlott a banki eszközök minősége, és ez várhatóan a következő hetekben és hónapokban is folytatódni fog többek között Olaszországban is. Ez hatással van a nemteljesítő hitelek állományának csökkentésére irányuló erőfeszítésekre, többek között a bírósági eljárások és az értékvesztett eszközök szanálásával kapcsolatos tevékenységek lelassulása miatt. Ezzel összefüggésben az eszközminőség megőrzésének fontos előfeltétele a válság által érintett életképes hitelfelvevők számára biztosított fenntartható megoldások előmozdítása többek között a jogi automatizmusok elkerülésével. Ezzel párhuzamosan az eszközminőség romlására és a prudens hitelezési előírásokra vonatkozó pontos adatszolgáltatás biztosítása szintén hozzájárulhat a nemteljesítő hitelek másodlagos piacának működéséhez, és visszafoghatja a nemteljesítő hitelek elidegenítésére irányuló meglévő kezdeményezésekre gyakorolt kedvezőtlen hatásokat.

(27) A korrupció hatékony megelőzése és szankcionálása fontos szerepet játszhat Olaszország válság utáni helyreállításában. A közszféra átláthatósága és mindenekelőtt a korrupció leküzdését célzó megerősített ellenőrzés megakadályozhatja a szervezett bűnözők arra irányuló próbálkozásait, hogy beszivárogjanak a gazdasági és pénzügyi életbe, torzítsák a közbeszerzési eljárásokat és szélesebb értelemben véve eltérítsék a beruházásokhoz szükséges közforrásokat. Ugyanakkor a közbeszerzési eljárásoknak hatékonynak kell maradniuk, és meg kell teremteni az egyensúlyt az alapos nyomon követés és a kellő időben történő végrehajtás igénye között. A fellebbviteli büntetőbíróságok ügyintézési ideje továbbra is aggodalomra ad okot, de a parlament jelenleg tárgyalja a büntetőeljárások észszerűsítését célzó átfogó reformokat. Olaszország korrupcióellenes keretét nemrégiben megerősítették, de ki kell egészíteni, többek között a választott köztisztviselőkre vonatkozó összeférhetetlenség esetén alkalmazandó szankciókkal.

(28) Az európai szemeszter szolgál keretként a folyamatos gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációhoz az Unióban, amely hozzájárulhat a fenntartható gazdasághoz. Az alábbi ajánlások teljes körű végrehajtásának biztosításával

Olaszország hozzá fog járulni a fenntartható fejlődési célok megvalósítása terén elért előrelépéshez, valamint az unióbeli versenyképes fenntarthatóságra irányuló közös erőfeszítésekhez.

(29) A gazdasági és monetáris unió gazdaságai közötti szoros koordináció kulcsfontosságú a Covid19-válság gazdasági hatásainak gyors felszámolásához. Olaszországnak mint az eurót hivatalos pénznemként használó tagállamnak – figyelembe véve az eurócsoport politikai iránymutatását – biztosítania kell, hogy szakpolitikái továbbra is összhangban legyenek az euróövezet ajánlásaival, és összhangban álljanak a többi euróövezeti tagállam szakpolitikáival.

(30) A 2020. évi európai szemeszter keretében a Bizottság átfogóan elemezte Olaszország gazdaságpolitikáját, és az elemzést közzétette a 2020. évi országjelentésben. A Bizottság értékelte továbbá a 2020. évi stabilitási programot, valamint az előző években Olaszországnak címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket. Figyelembe vette nemcsak azoknak az Olaszország fenntartható költségvetési, valamint társadalom- és gazdaságpolitikája szempontjából mutatott jelentőségét, hanem azt is, hogy azok megfelelnek-e az uniós szabályoknak és iránymutatásoknak, tekintve, hogy az Unió átfogó gazdasági kormányzását az uniós szempontoknak a jövőbeli nemzeti döntésekbe való beépítésével kell megerősíteni.

(31) Ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2020. évi stabilitási programot, és véleményét[10] különösen az alábbi 1. ajánlás tükrözi,

(32) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a [2020. évi nemzeti reformprogramot és] a 2020. évi stabilitási programot. Ezek az ajánlások figyelembe veszik a világjárvány kezelésének és a gazdasági helyreállítás elősegítésének szükségességét, ami az első szükséges lépés az egyensúlyhiányok kiigazításának lehetővé tételéhez. A Bizottság által az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke alapján azonosított makrogazdasági egyensúlyhiányokra közvetlenül irányuló ajánlásokat az 1., 2., 3. és 4. ajánlás tartalmazza,

AJÁNLJA, hogy Olaszország 2020-ban és 2021-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban hozzon meg minden szükséges intézkedést a világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és az elkövetkező helyreállítás támogatása érdekében. Amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik, folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció megvalósítására és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, a beruházások fokozása mellett. Erősítse meg az egészségügyi rendszer ellenálló képességét és kapacitását az egészségügyi munkaerő, a kritikus orvosi eszközök és infrastruktúra terén. Javítsa a koordinációt a nemzeti és a regionális hatóságok között.

2. Biztosítsa a megfelelő jövedelempótlást és a szociális védelemhez való hozzáférést, különösen az atipikus munkavállalók esetében. Enyhítse a válság foglalkoztatásra gyakorolt hatását, többek között rugalmas munkafeltételek révén és a foglalkoztatás aktív támogatásával. Erősítse meg a távoktatást és a készségeket, beleértve a digitális készségeket.

[10] Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerint.

3. Gondoskodjon a reálgazdaság – többek között a kis- és középvállalkozások, az innovatív vállalkozások és az önfoglalkoztatók – számára likviditást biztosító intézkedések hatékony végrehajtásáról. Ütemezze előre a kiforrott közberuházási projekteket, és mozdítsa elő a magánberuházásokat a gazdaság helyreállításának elősegítése érdekében. Helyezze a beruházások középpontjába a zöld és digitális átállást, mindenekelőtt a tiszta és hatékony energiatermelést és -felhasználást, a kutatást és innovációt, a fenntartható tömegközlekedést, a hulladék- és vízgazdálkodást, valamint a megerősített digitális infrastruktúrát az alapvető szolgáltatások biztosítása érdekében.

4. Javítsa az igazságszolgáltatási rendszer eredményességét és a közigazgatás hatékonyságát.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök